

OSLO FOR ALLE

Nummer 2 • 2024

nfu

I dette nummeret
vil vi sette fokus
på arbeid

Les også: Intervju med
Karl Haakon Sævold

Kjære medlem

Den lyse og varme tiden er over for denne gang. Vi håper du og dine nærmeste har med dere noen gode

opplevelser fra sommeren, som gir næring til høsten; tiden med klar luft, vakre farger ute og varme og lys innomhus.

Vi i NFU Oslo er i gang igjen med vårt frivillige arbeid. Bilde av det nye styret ser du under her. Gi oss gjerne tilbakemelding og innspill på hva dere ønsker og trenger av oss. Vi blir bedre jo flere som engasjerer seg og bidrar. Ønsker du å være aktivt med, så ikke nøl med å ta kontakt!

I dette nummeret har vi satt fokus på arbeid og dagaktivitet. Hva finnes og hva mangler? Vi kan ikke gi dere en

komplett liste, men forsøker å vise mangfoldet i tilbud.

Kjenner du til TV BRA? Dette er TV-kanalen for og med mennesker med utviklingshemming. TV BRA utvider nå til nyhetssendinger hver uke. Vi anbefaler å laste ned appen!

Høstens NFU Oslo-aktiviteter finner du bakerst i bladet. Vi håper å se deg!

På vegne av styret
Lill Birkelund

Fra venstre: Idunn Bøyum, Mona Olsen, Olav Grimdalen jr., Lill Birkelund, Kirsten Magnus, Lars Petter Throndsen og Hilde Slørdahl Conradi. Silje Paust og Sandra Kleven var ikke tilstede da bildet ble tatt.

FORSIDEN: På forsiden av bladet ser du tre fornøyde damer i arbeid. Susanne Lund Pedersen ved vevstolen sin på OPT/Balder Tekstil, Katrine Høyem lager keramikk ved BRA (Berg ressurs og aktivitetssenter) og Hanna Bøyum pakker rørleggerutstyr på Aktiv hverdag/Fossheim.

Ny leder av rådet for personer med funksjonsnedsettelse – Karl Haakon Sævold

Av: Mona Olsen

Hei Karl Haakon. Du ble valgt til ny leder i Rådet for personer med funksjonsnedsettelse i Oslo i januar 2024. Kan du fortelle litt om deg selv og hvorfor du hadde lyst til å jobbe med saker som er viktig for de i byen vår som har funksjonsnedsettelse?

Jeg er gift med Anne Marit og far til Gaute (24) og Brage (22). Jeg jobber som kommunikasjonssjef i Delta, en stor fagforening med om lag 100 000 medlemmer.

Jeg er fra Bergen, men har bodd i Oslo i mange år.

Jeg er styreleder i Stiftelsen SOR, som jobber med rettighetene til personer med utviklingshemming. Jeg er medlem i NFU, det synes jeg er viktig, og jeg har vært med mange år i Norges Handikapforbund og Handikappede Barns Foreldreforening.

Jeg synes at noe av det viktigste å jobbe med er å sørge for at Oslo blir en bedre by for alle. Funksjonshindrede må ha samme muligheter som alle andre. Det gjelder både i barnehagen, på skolen, i jobb og på fritiden og i ferier. Og det gjelder hele livet.

Oslo må være universelt utformet, som det heter, altså at det skal være lett å bruke busser, trikker, T-bane og lett å komme inn og ut av bygninger, skoler, kontorer og arbeidsplasser.

De som trenger ulike former for hjelp og assistanse må få det, uten at det er for vanskelig og komplisert å be om hjelp og støtte og uten at det tar for lang tid å få det.

Det må være enkelt å finne ut av hvor du kan be om hjelp.

Rådet skal være litt «vaktbikkje» for de som er utviklingshemmede, eller har annen funksjonsnedsettelse, opp mot de som bestemmer i rådhuset. Hva tenker du er den viktigste jobben dere i rådet gjør?

Det er å følge med på hva politikerne bestemmer eller har planer om å bestemme. Og så må vi si i fra dersom noe er urettferdig og urimelig. Og vi må også komme med forslag om hvordan livet og hverdagen til funksjonshindrede kan bli bedre. Rådet har mange flinke folk fra flere partier og organisasjoner som alle er tøffe nok til å si fra.

Nå er det nytt byråd i rådhuset med nye folk som styrer og bestemmer. Hva tenker du er de viktigste sakene for dere i rådet å følge med på nå framover?

Det er mye å gripe fatt i, både for rådet og for dere. Det må satses på universell utforming, BPA (brukerstyrt personlig assistanse) må fungere, det må bli flere dagsenterplasser og flere arbeidsplasser for alle. De som trenger hjelpemidler eller assistanse må få de hjelpemidlene og den assistansen de trenger.

Alle må få bestemme selv og gjøre de samme tingene som andre. Alle har samme rettigheter. Ingen skal behandles dårlig. Det gjelder hele livet, på skole, arbeid og fritid og når du skal velge et sted å bo. Alle må møtes med respekt.

Hvis det er noen som føler seg urettferdig behandlet, hva tenker du at de bør gjøre?

Da må du si ifra. Du kan snakke med noen du stoler på. Det kan være venner, familie eller noen i NFU eller andre organisasjoner. De kan hjelpe til med hvordan du kan gå videre med en sak.

I rådet kan vi ikke behandle saker som gjelder én enkelt person, men det er ofte at saker som gjelder én også gjelder flere. Da kan også rådet ta det opp med de som bestemmer. Det er ofte viktig at mange står sammen og sier ifra.

Takk for at du stilte opp i Oslo for alle. Vi ønsker deg og de andre i rådet lykke til med å fortsette jobben som «vaktbikkje» for oss og alle de andre i byen med funksjonsnedsettelse.

Hvordan kan jeg finne en jobb eller en dagaktivitet?

Av: Lill Birkelund

Her har vi gjort et forsøk på å lage en oversikt over muligheter etter videregående skole, for unge og voksne med ulik grad av utviklingshemming, utviklingsforstyrrelser og lærevansker.

Helsedirektoratet sier: Kommunen skal bidra til at personer med utviklingshemming får jobb eller dagaktivitetstilbud (Helsedirektoratet.no)

Hvem har ansvar for hva?

- Fylkeskommunen har ansvar for videregående skole (VGS). Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) er sakkyndig instans for kommunen og fylkeskommunen.
- Helse- og omsorgstjenesten i bydel har ansvar for dagsenter og dagaktivitetstilbud.
- NAV lokalt har ansvar for varig tilrettelagt arbeid.

Alle disse må samarbeide om å bistå personen og pårørende i overgangen fra VGS til arbeid eller dagaktivitet. Helsedirektoratet anbefaler på sin nettside at dette samarbeidet starter tidlig, helst allerede første året på VGS. Det er mye som skal gjøres med kartleggingsarbeid av interesser, ønsker, mestringsområder og arbeidsevne, og videregående opplæring skal tilpasses etter dette. Det er viktig at det ikke blir ventetid etter avsluttet VGS.

Folkehøgskole kan være aktuelt å søke for en del elever etter VGS. Det kan gi nye opplevelser, nye erfaringer og videre modning for veien videre til voksenlivet. Det er informasjon om folkehøgskoler på muligheterforalle.no.

VTA – Varig tilrettelagt arbeid er et tilbud for personer som har søkt om eller har fått uføretrygd, og har behov for arbeidsoppgaver tilpasset seg. Arbeidsplassen er i en skjermet

Olav Grimdalen jr. har full kontroll på logistikken i Vesthellinga barnehage hvor han jobber. (Foto: Tonje Lund)

virksomhet eller arbeidsmarkedsbedrift. Det er ca. 10 bedrifter i Oslo som tilbyr VTA-plasser: Adaptor, Fossheim AS, Gamle Oslo tre og tekstil (Gott), Nordpolen industrier, OsloKollega, Oslo Produksjon og Tjenester (OPT) / Balder tekstil, Sens Arbeidsinkludering, Signo Rycon, Spir Oslo, Unikum. Vi anbefaler å ta kontakt med bedriftene og gjerne avtale et besøk, om det virker aktuelt. Søknad om plass må gå gjennom ditt lokale NAV-kontor. Det kan være lang ventetid pga. for få plasser.

VTO – Varig tilrettelagt arbeid ute i ordinær virksomhet. Også her kombinert med uføretrygd, som VTA. Mange arbeidsmarkedsbedrifter tilbyr organisering av VTO. Søknad sendes til ditt lokale NAV-kontor.

Stiftelsen HELT MED! er landsdekkende og jobber med at personer med utviklingshemming, utviklingsforstyrrelser og lærevansker skal integreres i det ordinære arbeidsliv. De har fått mye anerkjennelse for god

oppfølging gjennom hele ansettelsesforholdet, ikke bare tidsavgrenset til noen få år. Kontaktperson for Oslo på e-post: ingrid@heltmed.no

VTA, VTO og HELT MED-modellen bygger alle på at arbeidstaker mottar 100 % uføretrygd. I tillegg får arbeidstaker lønn for jobben tilsvarende minimum 20 % av sammenlignbar tariff. Det innebærer i dag ca. 35 kroner i timen.

Dagsenter/dagaktiviteter – som kan være jobberelatert, alt etter personens funksjon og behov. Det finnes ca. 10 byomfattende dagsentre, i tillegg til at 11 av 15 bydeler har egne dagsentre eller aktivitetssentre. Ta kontakt med egen bydel for mer informasjon.

Ordinært arbeid med lønnstilskudd – er en ordning der bedriften får kompensasjon for noe behov for tilpasning av arbeidsoppgaver. Da får arbeidstaker, som kan utføre ordinært arbeid med litt tilpasning, full lønn fra bedriften (uten å motta uføretrygd fra NAV).

Voksenopplæring (VO) – Skoletilbud kan søkes rundt spesifikke opplæringsområder noen timer i uka. Retten til voksenopplæring gjelder grunnleggende ferdigheter, som defineres som:

- ADL- trening (opplæring i daglige gjøremål)
- Grunnleggende kommunikasjonskunnskaper
- Grunnleggende lese- og skrivekunnskaper
- Motorisk trening og liknende

Skoletilbudet kan kombineres med jobb eller dagaktivitet, og gjerne være relatert til arbeid eller dagliglivet. Det søkes for et skoleår av gangen.

Hvordan finne mer informasjon:

Det er to viktige nettsider vi også anbefaler:

- Stiftelsen HELT MED!, arbeider aktivt for å bistå med jobb til utviklingshem-

Oslo

**15.oktober
Rockefeller**
Mariboegs gate 5B

**Invitasjon til elever og skoler
Velkommen til Jobbmesse!**

Jobb og aktiviteter for mennesker med utviklingshemming og lignende bistandsbehov.

Vi gjentar fjorårets suksess! Oslo kommune i samarbeid med Stiftelsen HELT MED! inviterer til jobbmesse.

På jobbmessen vil du få vite mer om hva slags muligheter som finnes innen dag- og ettermiddagsaktiviteter i Oslo. Du vil få møte noen fra arbeidsplasser i Oslo, dagsentre, folkehøyskoler og fritidsaktiviteter. Du blir kjent med hva de gjør og hvordan man søker seg dit.

Du melder deg enten på fra klokken 10-11.30 eller fra 12-13.30. Det er samme program begge tidspunkt. Det vil være matservering.

Alt er kostnadsfritt.

For påmelding bruk lenken eller QR koden
<https://forms.office.com/e/XZRdbf3Za0>

mede. Vil du vite mer om dem, gå til hjemmesiden heltmed.no.

- Det er laget en hjemmeside som heter muligheterforalle.no. Der er det mye viktig informasjon å finne for alle som vil utforske muligheter for jobb og dagaktivitet, også folkehøgskoler. Denne hjemmesiden har også NFU bidratt til og er samarbeidspartner.

Jobbmesse i Oslo

Den 15. oktober arrangerer Oslo kommune, sammen med HELT MED!, mulighets- og jobbmesse på Rockefeller. NFU Oslo skal også ha stand der. Så følg med og velkommen til messe!

Lærekandidatorordningen

Av: Lill Birkelund

Lærekandidatorordningen er en ordning for elever som har utfordringer med å oppnå full fagutdanning, f.eks. på grunn av utviklingshemming. I stedet for å få individuelt tilpasset opplæring kun på skolen, kan eleven få slik undervisning også ute i bedrift: 2 år på skole og 2 år i bedrift. Eleven lærer da deler av et fag og får skriftlig bevis på dette (en del av et fagbrev). Det er også mulig å bygge ut fagområdet, ta nye deler av faget – om den enkelte har kapasitet til det.

Nøyaktig arbeid krever høy konsentrasjon. (Foto: NFU)

Helsedirektoratet sier: «Kommunen skal bidra til at personer med utviklingshemming får jobb eller dagaktivitetstilbud. Det å ha et arbeid eller dagaktivitet er viktig for livskvalitet, personlig utvikling og psykisk helse. Det gir mulighet for glede over å dra på jobben, deltakelse i et arbeidsfellesskap, mestingsfølelse og stolthet over å produsere noe, og å kunne komme hjem og ha fri.»

Hva skjer i Oslo?

Vi har snakket med Flemming Trondsen i ASVL (organisasjon for vekst- og arbeidsinkluderingsbedrifter), som sammen med Paal Haavorsen i foreningen Arbeid & Inkludering, jobber for at dette fagtilbudet skal bygges ut for personer med utviklingshemming i Oslo. Trondsen sier at Oslo ligger etter i forhold til en del andre kommuner; her mangler det fagopplæringstilbud.

Han sier at tilrettelagt fagopplæring passer bra for mange elever med utviklingshemming. Det betyr at eleven kan lære seg et praktisk fag ved å være

lærekandidat (lærling) i en bedrift. Dessverre er ikke dette mulig i alle fylker. Oslo er ett av dem. Grunnen er at det mangler penger, og at politikerne har ikke prioritert å jobbe med dette. Konsekvensen: Selv om elever har rett til tilpasset opplæring, er det svært sjelden at elever med utviklingshemming i Oslo får tilbud om å få sin tilrettelagte opplæring i en bedrift – gjennom lærekandidatorordningen. I stedet må elevene være på skolen, selv om mange med utviklingshemming lærer bedre av å gjøre enn å høre. Dette er diskriminering.

ASVL og Arbeid & Inkludering er to organisasjoner for bedrifter som kan tilby tilrettelagt fagopplæring. Organisasjonene har kontakt med politikerne i Oslo for å etablere en ordning som får slutt på diskrimineringen.

Stortinget har bedt regjeringen styrke lærekandidatorordningen, og sørge for at det avklares og tydeliggjøres hvem som er riktig målgruppe for

lærekandidatorordningen. Men dette har ikke skjedd. Derfor tar det tid før man kommer videre, men byråd for utdanning i Oslo har i møte med de to organisasjonene sagt at de ønsker å få til en løsning. Etter planen skal en sak om temaet legges frem i fjerde kvartal. Vi oppfordrer alle som ønsker at muligheten for tilrettelagt fagopplæring skal komme på plass i Oslo om å lese forslaget når det kommer, og være forberedt på å gi innspill til byrådet.

NFU Oslo følger med på saken.

En flott høstdag på Sognsvann

Veldig god stemning rundt bålpanna. (Foto: Lill Birkelund)

14. september arrangerte NFU Oslo i samarbeid med DNT Oslo og omegn Tilrettelagt, natursti og bålkos på Sognsvann. Det ble en flott dag med mange blide folk.

Det var mange artige utfordringer på naturstien, fra kaste på boks, ringspill, yatzy og mye mer. (Foto: Lill Birkelund)

To glade jenter som møttes på Sognsvann og som storkoste seg. (Foto: Silje Paust)

Ny opplæringslov fra 1. august 2024

Som vi kunne lese i NFU-bladet *Samfunn for alle* nr. 3 2024 (artikkel v/ Tor Omar Heyerdahl Nyquist fra Advokatfirmaet Lippestad AS), er dagens rett til spesialundervisning delt opp i tre rettigheter i den nye opplæringsloven: individuelt tilrettelagt opplæring, personlig assistanse, og fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler. I denne sammenheng snakker vi om den delen av opplæringen som dreier seg om individuell tilrettelegging for at eleven skal kunne oppnå sine faglige mål.

Retten til videregående opplæring utvides til å gjelde frem til oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Dette er en endring fra dagens rett til tre års videregående opplæring. Dette står i ny lov §5-1. Retten til videregående opplæring for voksne står i ny lov §18-3.

Hva skjer i regi av NFU Oslo høsten 2024:

Åpent møte om pårørendesamarbeid

Dette er et tema som berører oss alle i hverdagen! I 2019 vedtok Oslo kommune en Oslostandard for hvordan kommunen skal møte og samarbeide med pårørende. De siste par årene har det pågått et arbeid med hvordan standarden skal praktiseres ute i bydeler. NFU Oslo arrangerer åpent møte hvor vi ønsker å få gode innspill til hvorfor et godt pårørendesamarbeid er viktig, og hvordan dette arbeidet går ute i bydelene hvor vi bor. Vi har derfor invitert:

Cato Brunvand Ellingsen, fagsjef i Stiftelsen SOR

Kristin Skutle, prosjektleder for implementering av standarden

Tid: Mandag 14. oktober 2024 kl. 18.00

Sted: Sagene samfunnshus, Kaysalen, Kristiansandsgata 2, 0463 Oslo

Vi trenger oversikt over hvor mange som kommer, så meld deg på via hjemmesiden vår eller se nederst.

Ridetilbud ved Alna ridesenter - Hest er best

Høstens ridetilbud for NFU-medlemmer fortsetter søndagene 6.10., 3.11. og 1.12. Aktiviteten er gratis for medlemmer i NFU Oslo. Påmelding er nødvendig til Berit Ovesen: berit-ov@online.no torsdag før aktiviteten.

Kveldsbading på Røabadet

NFU Oslo Fylkeslag fortsetter å leie Røabadet til glede for våre medlemmer med familie, ledsagere og assistenter. Vi får tilgang til alle fasiliteter som innebærer svømmehall, vannsklie, barnebasseng og velværeavdeling med varmtvannbasseng og flere typer sauna og boblebad. Aktiviteten er gratis for medlemmer i NFU Oslo. Dager i høst er 28. september og 26. oktober.

Påmelding er nødvendig til silje.m.moen@gmail.com

Eget hjem 4

Våren 2024 arrangerte vi tre møter med temaet å flytte hjemmefra. Det siste møtet var et likepersonsmøte der flere møttes for å knytte kontakt med andre som ønsker å etablere bofellesskap. Vi inviterer til et nytt uformelt treff der vi samler trådene fra våren, men også møtes for å inspirere hverandre og kanskje treffe noen man kan være med å etablere et bofellesskap sammen med.

Tid: Tirsdag 12. november 2024 kl. 18.00

Sted: Sagene samfunnshus, Trinserud, Kristiansandsgata 2, 0463 Oslo.

Vi trenger oversikt over hvor mange som kommer, så meld deg på via hjemmesiden vår eller se nederst.

Julebord - 5. desember

Det er lenge til jul, men sett av torsdag 5. desember til NFU Oslo sitt julebord på Sagene samfunnshus. Mer informasjon kommer seinere.

Velkommen!

Til alle arrangementer melder du deg på, eller finner informasjon om påmelding, via hjemmesiden vår NFU Oslo (www.nfunorge.org), e-post til oslofylkeslag@nfunorge.org eller telefon 22 39 60 50.

TV BRA

Har du sjekket ut TV BRA? TV BRA er en landsdekkende TV-kanal i sterk vekst, av, for og med utviklingshemmede i Norge. Sjekk ut tvbra.no og last ned TV BRA-appen.

Idrett og fritid

Det er en del idrettsforeninger i Oslo som har idrettsgrupper for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Sjekk ut om det er noe for deg: <https://www.nfunorge.org/Fylkes-og-lokallag/Oslo/Oslo-fylkeslag/Oslo-Fylkeslag/Fritidstilbud/>

Karde

NFU har i samarbeid med Karde utviklet e-læringsprogrammer både for mosjon, ernæring og egen mestring. Sjekk ut <https://www.karde.no/produkter/e-laering>